

ตรีวิจิตรมกุฎมาศ กาศิษย์กษัตริย์กิติคุณรวรรณ
 เฉกกาลกำหนด พระบาทสมเด็จพระปรมินท
 มหาจุฬาลงกรณ์ ๑ ๓ ๑ พระจุลจอมเกล้าเจ้า
 อยู่หัว ทรงพระราชดำริว่า พระเจ้าน้องยาเธอ
 กรมหมื่นพิชิตปรีชากร ทรงประกอบไปด้วย
 พระปรีชาความรู้ในพระราชกำหนดกฎหมายเถาใหม่
 แม่นยำ ทรงสามารถอาจหาญในการที่จะพิจารณา
 ฎีกาฎีกาที่ทั้งปวงเขียนแปลมวอชคอบประกอบให้
 ถูกต้องด้วยคลองยุติธรรม แลทรงพระสติปัญญา
 สามารถ ในการที่จะตรวจเรียบเรียงข้อบังคับ
 สำหรับราชการ แลพระราชกำหนดกฎประกาศที่
 ปวงทั้งพระราชกำหนดอันใหญ่ทั่วถึง ไ้รับราชการ
 ตลอดพระเดช พระคุณมาในกาลฎีกาแลความรับ
 สั่งทั้งราชการอื่น ๆ เป็นอันมาก ภายหลังก็ได้
 เสด็จขึ้นไปจัดการในเมืองเชียงใหม่ ไ้รับราชการ
 เรียบร้อยสมกับพระราชประสงค์ มีความจงรักภักดี
 ต่อได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เป็นอันมากมีได้ผ่าน
 พระราชดำริพระราชประสงค์ คำร้องอยู่ในความ
 ซื่อสัตย์สุจริต สมควรเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัย
 รับราชการต่างพระเนตรพระกรรณสืบไปภายหน้า
 จึงมีพระบรมราชโองการมรพระบัณฑูรสุร
 สิงหนาท คำรัสสั่งให้ส่งฐานานเลี้ยงพระเจ้าน้องยา
 เธอ กรมหมื่นพิชิตปรีชากร ขึ้นเป็นพระองค์
 เจ้าต่างกรมผู้ใหญ่ มีพระนามตามจารึกในพระ
 สัพพรรณบัตรว่า พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวง
 พิชิตปรีชากร มุสดีคนาม ทรงศักดินา ๑๕๐๐
 ตามพระราชกำหนดอย่างพระองค์เจ้าต่างกรม
 ในพระบรมมหาราชวัง จงทรงเจริญพระชนมายุ
 พรรณสุขพลปฏิภาณคุณศิวารสมบัติ ีระพรศิริ
 สวัสดิ์พิพัฒน์มงคล วิบูลย์ศุภผลอนสารสัมบูรณ์
 อุดมย์เกษมกิจคุณานาทุกประการ

ให้ทรงเลื่อน เจ้ากรมพระคลัง
 ถือศักดินา ๖๐๐
 ปลัดกรมเป็นขุนอมรภักดี ถือศักดินา ๕๐๐
 สมุหยาตราซึ่งประจำที่หน้าพล ถือศักดินา ๓๐๐
 ให้มีผู้รับตำแหน่งที่ ๓ นี้ทำราชการใน
 หลวงแล เกรม ตามอย่างธรรมเนียมเจ้ากรม
 ปลัดกรมสมุหยาตรา ในพระองค์เจ้าต่างกรมทั้ง
 ปวงสืบไป ให้มีสุขสวัสดิ์เจริญเทอญ

ประกาศตั้งกรม

คุ่มศักดิ์ พระพุทธเจ้าสถนกาล เป็นอติภภาค
 ล่วงแล้ว ๒๕๒๕ พรรษา ย้ายขึ้นกาลกฎการ
 วิจิตรมกุฎมาศกาฬภาษ สามีกิติคุณรวรร
 ณิเฉกกาลกำหนด พระบาทสมเด็จพระปรมินท
 มหาจุฬาลงกรณ์ ๑ ๓ ๑ พระจุลจอมเกล้าเจ้า
 อยู่หัว ทรงพระราชดำริว่า พระเจ้าน้องยาเธอ
 พระองค์เจ้าชุมพลสมโภช ทรงพระเจริญวัย
 วุฒิปรีชาสามารถในราชกิจทั้งปวง มีพระอภิยา
 ไศรยเรียบร้อยอ่อนน้อมโอบอ้อมอารี เป็นที่สนิท
 ชิดชมรักใคร่ที่ไว้ในพระบรมมหาราชวัง ทรง
 เข้าพระทัยในพระช่างต่าง ๆ ไ้ทรงยังกับ
 ราชการในกรมช่างทหารใน แลไ้รับ อดง
 พระเดชพระคุณเป็นเอเคอร์แกมหลวง เป็นที่ไว
 วางพระราชหฤทัย สมควรที่จะทรงยกยศเป็นพระ
 องค์เจ้าต่างกรมพระองค์หนึ่งได้
 จึงมีพระบรมราชโองการมรพระบัณฑูรสุร
 สิงหนาท คำรัสสั่งให้ส่งฐานานเลี้ยงพระเจ้าน้องยาเธอ
 กรมองค์เจ้าชุมพลสมโภช ขึ้นเป็นพระองค์เจ้า
 เจ้าต่างกรม มีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัตร
 ว่า พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นสรวรพิชิต
 ประสงค์ อัญนามทรงศักดินา ๑๕๐๐๐ ตาม
 พระราชกำหนด อย่างพระองค์เจ้าต่างกรมในพระ

บรมมหาราชวัง จงทรงเจริญพระชนมายุ พรรณ
ศุขพลปฏิภาณคุณสารสมบัติ สรรพศิริสวัสดิทิ
พัฒน์มงคล วิบูลย์ศุภผลอนสารสมบูรณ์ อุดม
เกียรติยศ เกษานุกาฬทุกประการ

ให้ทรงตั้งเจ้ากรมแผ่นดินสรรพสิทธิประสงค์
ถึศักดิ์นา ๖๐๐

ปลัดกรมแผ่นดินตำรวจภูธร ถึศักดิ์นา ๕๐๐
สมุหคณาธิบดีแผ่นดินวิจิตรเกษมวิเศษ ถึศักดิ์นา ๓๐๐

ให้ผู้ซึ่งได้รับตำแหน่งทั้งสามนี้ ทำราชการ
ในหลวง แลในกรมตามอย่างธรรมเนียมเจ้ากรม
ปลัดกรม สมุหคณาธิบดี ในพระองค์เจ้าต่างกรม
ทั้งปวงสืบไป ให้มีคุณสวัสดิเจริญเทอญ

ประกาศสงกรานต์ที่มีจอยอัฐศก

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประ
ภาคว่าแก่งชันทั้งปวง ยันคานที่นับถือพระพุทธรูป
แลธรรมเนียม ปีเดือนวันคืน อย่างเช่นใช้ในสยาม
ประเทศให้ทราบทั่วกันว่า ในปีจอยอัฐศกนี้พระ
อาทิตย์จะยกขึ้นราษีเมษ วันอาทิตย์ เดือน ๕
ขึ้น ๔ ค่ำ เวลา ๑๑ ทุ่ม กับ ๓๖ นาที
เช่นวันมหาสงกรานต์ วันจันทร์ เดือน ๕ ขึ้น ๕
ค่ำวันหนึ่ง วันอังคาร เดือน ๕ ขึ้น ๑๐ ค่ำ
วันหนึ่งเป็นวันเนา วันพุธ เดือน ๕ ขึ้น ๑๑
ค่ำ เป็นวันเถลิงศกขึ้นศักราชใหม่เป็น ๑๓๖๔
ในเวลาเช้า ๓ โมงกับ ๑๖ นาที กับ ๑๒ วินาที
เพราะฉะนั้นการเถลิงศกด้วยทฤษฎีสงกรานต์ แต่
เดิมนั้นวันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ เดือน ๕ ขึ้น ๕
ค่ำ ขึ้น ๑๐ ค่ำ ขึ้น ๑๑ ค่ำ ๓ วัน

ลักษณะกำหนดวันคืนเดือนปีใช้ดังนี้ คือตั้ง
แต่เดือนอาทิตย์ เดือน ๕ ขึ้นค่ำหนึ่ง ไปจนถึง
เดือน ๕ ขึ้น ๑๐ ค่ำ ให้กำหนดลงชื่ออยู่ในที่
ทั้งปวง ให้ว่ามีจอยยังเป็นสัปดาห์ศกอยู่ ถ้าระก

จุลศักราชให้เป็น ๑๓๖๔ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม
เดือน ๕ ขึ้น ๑๑ ค่ำ ไปจนถึงวันพฤษภาคมเดือน ๕
แรม ๑๕ ค่ำ เป็นวันตรุษศกชันั้น ให้ว่ามี
จอยจุลศกของเลขจุลศักราชเป็น ๑๓๖๔ ให้
ลงเลขของตนนั้นเป็น ๑๕ ตามที่แผ่นดินไปกว่าจะ
เปลี่ยนศกใหม่เทอญ

ในปีจอยยังเป็นสัปดาห์ศกอยู่ วันอังคาร เดือน ๕
ขึ้น ๓ ค่ำวันหนึ่ง วันเสาร์ เดือน ๑๐ แรม
๑๓ ค่ำวันหนึ่ง เป็นวันประชุมเดือนน้ำพระพิพัฒน์
สัตยา วันศุกร์ เดือน ๖ ขึ้น ๑๓ ค่ำ เป็นวัน
ระทำพระราชพิธีจรดพระนังคัล ห้ามอย่าให้
ราษฎรลงมือทำนาก่อนวันนั้น ตั้งแต่เดือนศุกร์
เดือน ๖ ขึ้น ๑๓ ค่ำ ให้ทำนาก่อนภายหลัง
วันพระราชพิธีไปตลอดพระราชอาณาเขต

วันวิสาขบูชาที่มีนิยมในพระคัมภีร์อรรถาธิบาย
ว่าเป็นวันประสูติแลตรัสรู้แลวันนิพานของสมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้น ปีนั้นกษัตริย์กษัตริย์
บรมฉัตรในวันอังคาร เดือน ๖ แรมค่ำหนึ่ง ใน
ปีจอยอัฐศกนี้เป็นปรกติมาศ วันศุกร์ เดือน ๔ แรม
ค่ำหนึ่ง เป็นวันเข้าพรรษา วันอาทิตย์ เดือน ๕
แรมค่ำหนึ่ง เป็นวันเข้าขี้นพรรษา

วันฉลองพระชนมพรรษา ในปีจอยอัฐศก
นี้ตกในวันพฤหัสบดี เดือน ๑๐ แรม ๕ ค่ำ เวลา
๓ ทุ่มกับ ๒๒ นาทีตามวันมหาศก แลวันเฉลิม
พระชนมพรรษา ในปีจอยอัฐศกนี้ตกในวันอังคาร
เดือน ๑๐ แรม ๕ ค่ำ เวลาเช้า ๓ โมง
กับ ๕๖ นาทีกับ ๑๒ วินาทีตามสุริยคติกาล

วันอังคาร เดือน ๑๐ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เป็น
วันมหาปวารณาที่เรียกว่าอพรรษา วันอังคาร
เดือน ๑๑ ขึ้น ๑๖ ค่ำ เป็นวันพระราชพิธี
ของเบ็รียงยกโตม วันศุกร์ เดือน ๑ ขึ้นค่ำหนึ่ง